

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ МИСТЕЦТВ
ІМЕНІ І. П. КОТЛЯРЕВСЬКОГО

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

Фахова профілізація «Народні інструменти України»

Спеціальність		025 Музичне мистецтво
Галузь знань		02 Культура і мистецтво
Ступінь вищої освіти		Бакалавр
Освітньо-професійна програма		Оркестрова майстерність
Курс		1
Семестр		2
Обсяг дисципліни (години / кредити ЄКТС)		120 годин /4 кредитів ЄКТС
Статус дисципліни (обов'язкова / вибіркова)		Обов'язкова
Мова викладання		Українська
Інформація про викладача	Прізвище, ім'я, ім'я по батькові	Гайденко Анатолій Павлович
	Науковий ступінь, вчене / почесне звання	Заслужений діяч мистецтв України, професор
	посада	Професор
	Профіль викладача	https://num.kharkiv.ua/assets/img/structure/faculties/folk-instruments-of-ukraine/Gajdenko_2022.pdf
	e-mail	anatolii.haidenko@num.kh.ua
Інформація про викладача	Прізвище, ім'я, ім'я по батькові	Костогриз Сергій Олександрович
	Науковий ступінь, вчене / почесне звання	Кандидат мистецтвознавства. доцент
	посада	Доцент
	Профіль викладача	https://num.kharkiv.ua/assets/img/structure/faculties/folk-instruments-of-ukraine/Kostogryz.pdf
	e-mail	sergii.kostogryz@num.kh.ua

Анотація	Навчальна дисципліна «Методика викладання спеціальних дисциплін» передбачає опанування здобувачами обсягу знань, історично сформованих теорій й методик, що направлені на вдосконалення майстерності викладання спеціального інструменту (баян, акордеон, бандура, балалайка, домра, гітара, цимбали), а також вдосконалення вмінь та навичок щодо специфіки вивчення творів композиторів від бароко до сучасності у процесі викладання.
Мета дисципліни	Підготовка здобувачів вищої освіти, як до педагогічної так і до професійної виконавської діяльності у галузі народно-інструментального мистецтва, опанування знаннями щодо викладання гри на спеціальному інструменті (баян, акордеон, бандура, балалайка, домра, гітара, цимбали), вивчення методів подолання виконавських труднощів.
Програмні результати навчання	ПРН3. Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності. ПРН8. Демонструвати музично-аналітичні навички під час створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій. ПРН12. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом. ПРН13. Уміти здійснювати педагогічну діяльність. ПРН14. Використовувати на професійному рівні методи та прийоми викладання гри на інструменті/виконавської майстерності.
Загальні компетентності	ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК9. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями. ЗК12. Здатність працювати автономно. ЗК17. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Фахові (спеціальні) компетентності	СК4. Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності теорії та практики музичного мистецтва. СК5. Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення в теорії, історії та методології музичного мистецтва. СК7. Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання в практичній діяльності. СК11. Здатність оперувати професійною термінологією. СК13. Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків. СК17. Здатність застосовувати традиційні й альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності. СК18. Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.
Зміст навчальної дисципліни	<i>Тема 1.</i> Музичні здібності. Види музичного слуху, почуття ритму, музична пам'ять. <i>Тема 2.</i> Загальні питання постановки. <i>Тема 3.</i> Постановка як процес. Визначення понять. Типові приклади нераціональної постановки. <i>Тема 4</i> Методи навчання. Чим відрізняються методи навчання на фортепіано від баяна та акордеона? <i>Тема 5.</i> Репродуктивний та частково-пошуковий методи <i>Тема 6.</i> Проблемно- пошуковий та творчий методи. <i>Тема 7.</i> Артикуляція. Штрихи та динаміка. Нові погляди на природу цих засобів. <i>Тема 8.</i> Характерні прийоми звуковидобування. Послідовність вивчення прийомів гри. Сучасні прийоми на баяні та акордеоні <i>Тема 9.</i> Динаміка й музична виразність. Поняття про основні динамічні барви та відтінки. Засоби регулювання динаміки балансу між лівою та правою клавіатурами баяна та акордеона . Динамічний план твору. <i>Тема 10.</i> Фразування та артикуляція. <i>Тема 11.</i> Робота над музичним твором. Особливості роботи над музичним твором на різних етапах його вивчення. <i>Тема 12.</i> Основи аплікатури. Аплікатура як засіб виразності. Сучасні види розташування звуків на клавіатурі баяна. <i>Тема 13.</i> Ритм, метр їх зв'язок. Робота над ритмом. Значення й роль метричних та ритмічних акцентів.

Тема 14. Темп, його роль у музичному творі.

Тема 15. Загальні принципи раціонального підходу до перекладення.

Тема 16. Методика проведення уроку. Деякі методи та особливості організації навчальних занять у музичному училищі.

Тема 17. Аналіз музичного твору як творчий процес.

Тема 18. Загальне ознайомлення із твором, відомості про автора, визначення жанру та стилю, аналогії в інших галузях мистецтва.

Тема 19. Основа читання з аркуша. Розподіл уваги.

Тема 20. Концертний виступ, умови успішного виконання. Сценічне хвилювання

Види занять	Лекційні, практичні, самостійна робота
Методи навчання	Словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо); практичний метод (практичні заняття); наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій); робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату); відео метод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо); самостійна робота (розв'язання завдань).
Форми та методи оцінювання	Оцінювання результатів навчання студентів здійснюється за 100- бальною шкалою та шкалою ЄКТС відповідно до Положення про організацію та проведення поточного та семестрового контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти. Поточний контроль (60 балів): усне опитування, письмові роботи, індивідуальні презентації, робота на практичному занятті, ситуаційні вправи. Підсумковий семестровий контроль (40 балів): усний екзамен, презентація власних письмових робіт. Умовою допуску до підсумкового семестрового контролю є виконання програми навчальної дисципліни й отримання оцінки за виконання завдань поточного контролю не менше ніж 20 балів. Мінімальна загальна кількість балів для отримання позитивної оцінки з дисципліни – 60.
Особливості та політики дисципліни	Під час вивчення навчальної дисципліни викладач та здобувачі комунікують завдяки таким засобам, як: Moodle, листування через e-mail, посилання на google-диск, Messenger, Google Meet (відеотелефонний зв'язок), документи Google (онлайн-текстовий редактор). Від студентів очікується регулярне відвідування усіх видів занять згідно з розкладом. Порядок повторного проходження контрольних заходів та ліквідації академічної заборгованості визначено Положенням про організацію та проведення поточного та семестрового контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти. Необхідною вимогою під час навчання є дотримання академічної доброчесності (списування під час поточного та підсумкового контролю заборонено (в т.ч. і з використанням гаджетів). В університеті панують взаємоповага, шанобливість, чесність.

Рекомендовані джерела інформації	Пташенко С. (2021). Специфіка пісенно-танцювальної жанровості у творах для баяну композиторів кафедри народних інструментів ХНУМ імені І.П.Котляревського. Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти. (59), 67–88. https://intermusic.kh.ua/vypusk59/problem_59_5_ptashenko.pdf Стрілець А. (2021). Концертно-педагогічний репертуар Харківської баянної школи в жанрово-стильовій динаміці. Аспекти історичного музикознавства. До 95-річчя кафедри народних інструментів України, (22), 7–27. https://aspekty.kh.ua/vypusk22/22_aspekt_1_strilets.pdf Черкаський Л. (2005), Українські народні музичні інструменти. [Текст]: Навчальний посібник. - К.: ДАКСЬКИМ, СВКФ,ЕС YFDXFKMYJ] LBCWBGKSYB — 264 с. Семешко А.(2009)Виконавська майстерність баяніста. {Текст}: Тернопіль, Богдан .143 с. Власов В.(1991 Методика роботи баяніста над поліфонічними творами Тернопіль, Богдан. 85с. Лошков Ю. Володимир Андрійович Комаренко. [Текст]:- Харків,2002. – 128 с.

Силабус розроблено відповідно до робочої програми навчальної дисципліни «Методика викладання спеціальних дисциплін», затвердженої науково-методичною радою Харківського національного університету мистецтв імені І.П. Котляревського 26 серпня 2024 року, протокол №1.